

Grundlag for bestyrelsesformand Nils Strandberg Pedersens tale ved årsfesten på Københavns Universitet, den 18. november 2016

DET TALTE ORD GÆLDER

Deres Majestæt, minister, bestyrelse, rektor, studerende, kolleger, mine damer og herrer.

Det netop overstående amerikanske præsidentvalg var ikke ligefrem nogen opvisning i kvalificeret debat.

Så i stedet for at citere Donald Trump - *president elect* - eller Hillary Clinton vil jeg springe tilbage til forfatteren af uafhængighedserklæringen og USA's tredje præsident Thomas Jefferson.

Jefferson var et multitalent i oplysningstidens ånd. Vidende i alt fra jura over matematik til plantevidenskab. Desuden var han arkitekt og interesserede sig levende for filosofi og naturvidenskab. En arbejdsom og nysgerrig sjæl.

Om kemien som videnskab bemærkede Jefferson i et brev fra 1788 at: [og jeg citerer]

“Viden om kemi er endnu i embryonstadiet. Dens principper er anfægtede, eksperimenterne er modstridende, bestanddelene er så små, at de unddrager sig vores sanser, og resultaterne er for fejlagtige til at tilfredsstille sindet. Det er sandsynligvis en generation for tidligt at foreslå fastlæggelsen af et system.”

Her mere end 200 år efter er vi nået meget længere. Det skyldes ikke mindst den nysgerrighed og vedholdenhed, som kendetegner mennesket, og som fornemmes tydeligt i Thomas Jeffersons ord.

Forskere, studerende, administrative medarbejdere og ledelse på Københavns Universitet arbejder hver dag på at frembringe ny viden, formidle og bruge den til gavn for samfundet i form af erkendelse og velstand.

Og på et helt generelt plan synes jeg, at vi kan sige, at det går ret godt. Vi leverer noget værdifuldt for de værdier, som vi får stillet til rådighed af samfundet, og når vores dygtige forskere i konkurrence tiltrækker mange og indimellem store donationer fra privat side, fra EU-forskningsprogrammerne og fra de danske forskningsråd, Grundforskningsfonden og Innovationsfonden.

Tillad mig at komme med nogle få nedslag:

- KU ligger rigtig pænt i internationale sammenligninger og vi hører til toppen i Europa.

Vi klarer os godt i konkurrencen om eksterne forskningsmidler: De eksterne midler udgør ca. 40 procent af forskningsbudgettet, og vi henter 1 milliard mere om året, end vi gjorde i 2008. Vi er også blandt de universiteter i Europa, der er bedst til at hjemtage EU's Horizon 2020 midler, og vi får hele 80 % af de danske European Research Council bevillinger.

- Endeligt vil jeg fremhæve, at KU i stigende grad publicerer i førende videnskabelige tidsskrifter, som SCIENCE og NATURE – og målt på fælles publikationer over landegrænser er KU nr. 9 i verden på Leiden Rankingen i 2015.

Alt dette er vigtigt for vidensniveauet generelt i samfundet. Og det er vigtigt for væsentlige erhvervssektorer i landet.

Hvis man ser tilbage over det sidste årti, dækker KU's position i dag over en udvikling, hvor verden har forandret sig markant. Og samtidig også over et årti, hvor KU er fulgt med verden.

Fra Folketingets og fra regeringens side har vi med universitetsloven fået

rammevilkår, hvor vi fik bedre mulighed for at manøvrere strategisk. Og med Globaliseringsforliget fik vi også midler, som vi kunne bringe i spil særligt på forskningsområdet.

I al beskedenhed synes jeg, at vi har leveret for pengene.

De internationale studerende er blevet en naturlig del af gadebilledet på vores campusområder – og rekruttering af dygtige forskere og studerende er en international disciplin i sig selv på trods af, at vi også har rigtig mange talenter indenlands.

Lad os kaste et blik på udviklingen:

Andelen af internationale forskere på KU er steget med 30 procent på 5 år og udgør nu mere end en tredjedel af vores forskere og ph.d.er.

Det er en markant og positiv udvikling. Vi arbejder fortsat på at udvikle organisationen og optimere, hvor vi kan. Men samtidig *må* vi gøre et eller andet rigtigt, siden så mange langvejs fra, vælger os til.

At tiltrække de bedste forskningstalenter stiller store krav – ikke mindst til forskningsinfrastruktur og fleksibilitet.

Tiltrækning af internationalt talent har betydning for universitetet – men også for resten af samfundet – ikke mindst, hvis forskere og studerende bliver i landet efter de har taget graden. Det tyder vores tal heldigvis på, at mange gør: Af vores udenlandske ph.d. dimittender fra 2014 er ca. 70 % blevet i landet et år efter.

Internationalisering stiller både krav til universitetet og samfundet i øvrigt.

Og krav for omgivelserne er der jo i øvrigt mange af.

Derfor vil jeg også gerne takke KU's medarbejdere for at drive mange af de tunge projekter, som er sat i søen, samtidig med at vi jo hele tiden skal levere

på vores kerneydelser. Listen er lang, men lad mig også her nævne et par eksempler.

- Akkrediteringen af vort kvalitetssikringssystem inden for uddannelsesområdet, som er en omfattende proces og stiller store krav til overblik over den store organisation, som KU er.
- Arbejdet med at implementere de besparelser, som blev udmeldt i finansloven for 2016 og frem. Det har naturligvis ikke været nogen særlig rar situation, men jeg synes, den har været dygtigt gennemført og tålmodigheden i organisationen har været stor. Tak for det.

- Endeligt vil jeg fremhæve de mange store byggesager, som vi er med til at drive, og som bestyrelsen i øvrigt følger tæt:

Byggerierne på KUA, Mærsk bygningen på SUND og Niels Bohr byggeriet på SCIENCE for at nævne nogle af de største.

Statens Naturhistoriske Museum ved Botanisk Have er ligeledes et projekt vi har arbejdet med i omkring 10 år. Vi venter i disse dage på at få det afgørende tilsagn fra staten, som betyder, at vi kan gå i gang med at realisere projektet. Det vil jeg gerne kvittere for. Jeg vil også meget gerne samtidig takke de involverede fonde for både engagement, tillid og tålmodighed.

Museet er både en forsknings- og formidlingsinstitution – og bliver en fortrinlig indgang til at styrke interessen for naturvidenskaben. Samtidig er jeg overbevist om, at museet – når det er færdigt - bliver en stor københavner- og turistattraktion. Museet er lidt af et oplysningsprojekt for det 21. århundrede. Var Thomas Jefferson blevet ambassadør i Danmark i stedet for Frankrig - og var det i øvrigt nutiden, tror jeg, at han ville have været begejstret for projektet.

Samme Jefferson holdt på, at unionens enkelte stater var frie enheder, og at netop dette aspekt var vigtigt, hvis friheden i det nyfødte land skulle bevares.

Hvad han ville have sagt om det styringseftersyn af de videregående uddannelser, som regeringen har lanceret, skal jeg ikke gisne om. Men jeg kan forsikre om, at mit valg af Jefferson intet har med den sag at gøre.

Der har til gengæld været en del debat om den rapport, som ministeriet har fået udarbejdet i anledning af styringseftersynet. Jeg vil gerne fastslå, at KU ser frem til (fortsat) at blive inddraget, og at vi gerne vil arbejde for en endnu mere konstruktiv dialog mellem minister, ministerium og universiteterne. Vi vil gerne gøre dialogen både bedre, hyppigere og mere systematisk. For samfundet har naturligvis en legitim interesse i, hvad der foregår. Og det er da heldigvis langt fra sådan, at der ikke er gennemsigtighed med, hvad vi foretager os i dag! Men vi har en fælles interesse i, at forskning og uddannelse har højst mulig kvalitet – og modsvarer samfundets behov også i fremtiden.

Forskning og uddannelse fungerer omvendt bedst uden for mange bindinger. Det er helt afgørende, at der ikke kan stilles spørgsmålstegn ved forskningsfriheden og universiteternes uafhængighed.

Som rektor på Cambridge Sir Leszek Borysiewicz sagde tidligere på året:

“Institutional autonomy is essential for universities to effectively discharge their duties.

Not only does it help to protect our ability to deliver the excellence we should always aspire to, but it safeguards the most fundamental tenet of higher education: academic freedom of enquiry.”

Hvert år synes jeg netop man kan glæde sig til at den akademiske frihed munder ud i på ny viden og anerkendelse af forskere.

Tag juraprofessor Morten Broberg, som er pioner inden for feltet international udviklingsret og fik tildelt Carlsbergfondets Forskningspris 2016.

Eller tag de mange perspektivrige forskningsområder, som modtager bevillinger fra Det Europæiske Forskningsråd. Ét eksempel er lektor Julien Phillipe Duxin fra Novo Nordisk Foundation Center for Protein Research, som bruger frøæg til at komme kræftfremkaldende DNA-læsioner nærmere.

Et andet eksempel er lektor i arkæologi Aoife Daly fra Saxoinstituttet, som forsker i et tværdisciplinært projekt om brugen af tømmer i Nordeuropa fra 1100 tallet og frem til 1700-tallet.

Det har været en fornøjelse og et privilegium som medlem af KU's bestyrelse og som formand, løbende at kunne glæde sig over alle de eksempler på ny viden og forskningsresultater. Resultater inden for alt fra historieforskningen, til plant science, veterinærmedicin, Søren Kierkegaard-forskning og meget mere.

KU skal fremover fortsætte sin udvikling, og vi ser frem til at kunne byde vores nye rektor Henrik Wegener velkommen - han er her i dag som gæst. Den officielle velkomst må vente, til han tiltræder 1. marts næste år. Bestyrelsen er sikker på, at KU vil få glæde af de erfaringer og egenskaber, som Henrik Wegener har med sig fra sine mange år som forsker og erfaren leder, senest som Prorektor på DTU.

Nu startede jeg jo med et citat fra en hæderkronet amerikansk præsident. Lad mig derfor også slutte på samme vis.

En gang inviterede præsident John F. Kennedy gruppen af Nobelprisvindere til middag. Han indledte med at sige, at det var "den mest ekstraordinære samling af menneskelig viden, der nogensinde har været i det Hvide Hus måske med undtagelse af når Thomas Jefferson spiste middag alene".

Universitetet er ikke *kun* geniets mulighed for at udfolde sig, men en ramme og et fællesskab om, at dygtige, talentfulde mennesker kan forske og uddanne sig til gavn for samfundet - både på lang og på lidt kortere sigt. Det kræver

den rette dosering af ressourcer og strategi tilsat frihed og endda lidt anarki –
men naturligvis inden for lovens rammer.

Velkommen til årsfest 2016.

Tak.